

2^οσες Επιρρηματικές Προτάσεις

[4.6.22] Ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν καὶ νύξ ἐγένετο, οἱ μὲν ταχθέντες ὄχοντο, καὶ καταλαμβάνουσι τὸ ὄρος, οἱ δὲ ἄλλοι αὐτοῦ ἀνεπαύοντο. οἱ δὲ πολέμιοι ἐπει ἦσθοντο τὸ ὄρος ἐχόμενον, ἐγρηγόρεσαν καὶ ἔκαιον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός.

[4.6.23] ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα ἐγένετο Χειρίσοφος μὲν θυσάμενος ἦγε κατὰ τὴν ὁδόν, οἱ δὲ τὸ ὄρος καταλαβόντες κατὰ τὰ ἄκρα ἐπῆσαν. [4.6.24] τῶν δὲ πολεμίων τὸ

μὲν πολὺ ἔμενεν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους, μέρος δ' αὐτῶν ἀπῆντα τοῖς κατὰ τὰ ἄκρα. πρὶν δὲ ὁμοῦ εἶναι τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις, συμμιγνύασιν οἱ κατὰ τὰ

ἄκρα, καὶ νικῶσιν οἱ Ἕλληγες καὶ διώκουσιν. [4.6.25] ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἐκ τοῦ πεδίου οἱ μὲν πελτασταὶ τῶν Ἑλλήνων δρόμῳ ἔθειον πρὸς τοὺς

παρατεταγμένους, Χειρίσοφος δὲ βάδην ταχὺ ἐφείπετο σὺν τοῖς ὀπλίταις.

[4.6.26] οἱ δὲ πολέμιοι οἱ ἐπὶ τῇ ὁδῷ ἐπειδὴ τὸ ἄνω ἐώρων ἠττώμενον, φεύγουσι·

καὶ ἀπέθανον μὲν οὐ πολλοὶ αὐτῶν, γέρρα δὲ πάμπολλα ἐλήφθη· ἃ οἱ Ἕλληγες ταῖς μαχαίραις κόπτοντες ἀχρεῖα ἐποίουν. [4.6.27] ὡς δ' ἀνέβησαν, θύσαντες

καὶ τρόπαιον στησάμενοι κατέβησαν εἰς τὸ πεδίον, καὶ εἰς κώμας πολλῶν καὶ

ἀγαθῶν γεμούσας ἦλθον.

Ξενοφῶντα, Κύρου Ἀνάβασις, 4, 6, 22 – 27

τάττομαι	= ορίζομαι, προστάζομαι
ὄχοντο	= κατελήφθησαν
ἐγείρω	= σηκώνω, ξυπνώ, ξαγρυπνώ
ἄκρον	= κορυφή
ἐπέρχομαι	= επιτίθεμαι
ὑπερβολή	= διάβαση, πέρασμα, υπεροχή
ἀπαντῶ (+δοτ.)	= συναντώ, επιτίθεμαι
συμμίγνυμι	= συγκρούομαι, συμπλέκομαι
διώκω	= τρέπω σε φυγή
πεδίον	= πεδιάδα
δρόμῳ ἔθειον	= ἔτρεχαν γρήγορα
βάδην	= με τα πόδια, με κανονικό βήμα
ἐφέπομαι	= ακολουθῶ
ὁδός	= δρόμος, διάβαση
τό γέρρον	= πλεκτή ασπίδα, παράπηγμα, τσαντίρι

Εργασίες

1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα που διδαχθήκατε.
2. Να χαρακτηρίσετε τον Κριτία από το απόσπασμα.
3. Να κλίνετε κάνετε Χ.Α. των παρακάτω: *ἀντέκοπτε, έτιμᾶτο, είργάζετο, έπράξαμεν, ἀντέλεγεν, έσοιτο*
4. Να κάνετε συντακτική αναγνώριση στις 2ουσες προτάσεις του κειμένου.

1) Αιτιολογικές

Γενικά

Όταν μια πρόταση φανερώνει την αιτία για την οποία γίνεται το ρήμα μιας άλλης πρότασης, τότε αυτήν την πρόταση την ονομάζουμε **Αιτιολογική** πρόταση. Η άρνηση είναι *ού*

Εισαγωγή

Οι Αιτιολογικές Προτάσεις εισάγονται με:

- αιτιολογικούς συνδέσμους (*διότι, ότι, ώς, ἐπει, ἐπειδή*)
- υποθετικό σύνδεσμο (*εἰ- όταν η αιτία δεν θεωρείται εντελώς βέβαιη*)

Συντακτικός ρόλος

Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

π.χ.: *Ἐπορεύετο ἐφ' ἀμάξης, διότι ἐτέρωτο. (γιατί είχε τραυματιστεί)*

Οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κῦρος οὐ φαίνοιτο. (απορούσαν)

Οἱ Ἕλληνες ἠθύμουν, ἐπεὶ οὐκ εἶχον τὰ ἐπιτήδεια. (Οἱ Ἕλληνες δυσανασχετούσαν, επειδή δεν είχαν τα αναγκαία.)

2) Τελικές

Γενικά

Όταν μία πρόταση φανερώνει το σκοπό για τον οποίο γίνεται το ρήμα μιας άλλης πρότασης, τότε αυτήν την πρόταση την ονομάζουμε **Τελική** πρόταση. Η άρνηση είναι *μή*

Εισαγωγή

Οι Τελικές Προτάσεις εισάγονται με:

- τελικούς συνδέσμους: *ἵνα, ὅπως, ὡς, μή*

Συντακτικός ρόλος

Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

π.χ.: *Πέμπει στρατιώτας, ὅπως βοηθήσῃ τῇ πόλει.*

Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις ὅπως ἂν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν.

Τούτους πέμπομεν, ὡς βουλευσῶνται περὶ τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων.

3) Χρονικές προτάσεις

Γενικά

Όταν μία πρόταση φανερώνει τον χρόνο όπου έγινε το ρήμα μιας άλλης πρότασης, τότε αυτή την πρόταση την ονομάζουμε **Χρονική** πρόταση.

Εισαγωγή

Οι Χρονικές Προτάσεις εισάγονται με:

- προτερόχρονο: *ἐπεὶ, ἐπειδή, ὡς, πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, πρὶν + ἐγκλιση (παρὰ αφοῦ), ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου*
- σύγχρονο: *ὅτε, ὁπότε (ὅταν, τότε που), ἕως, ἕστε, μέχρι, ἄχρι (μέχρις ὅτου, ὡσπου), ἠνίκα, ὀπηνίκα (τη στιγμή που, ενώ), ὁσάκις, ὀποσάκις (κάθε φορά που), ὅσον χρόνον, ἐν ᾧ, ἐν ὅσῳ (ενώ, καθώς, στο διάστημα που)*

- υστερόχρονο: *ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, πρὶν + απαρέμφατο (προτού να), μέχρι οὐ, ἄχρι οὐ, μέχρι ὅτου, ἄχρι ὅτου (μέχρις ὅτου, ἕως ὅτου)*

Συντακτικός ρόλος

Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο, σύγχρονο ή υστερόχρονο) στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

π.χ.: *Ἐπει ἤκουσε ἀπῆλθεν.* [Πρώτα άκουσε και μετά έφυγε.]

Ἀφίκοντο ὅτε νύξ ἐγένετο. [Έφτασαν την ώρα που νύχτωσε.]

Μεσσήνην εἶλομεν πρὶν Πέρσας λαβεῖν τὴν βασιλείαν. [Η ανάληψη της βασιλείας από τους Πέρσες έγινε ύστερα από την άλωση της Μεσσήνης.]

4) Εναντιωματικές – Παραχωρητικές προτάσεις

Γενικά

Όταν μία πρόταση φανερώνει αντίθεση με το ρήμα μιας άλλης πρότασης, τότε την πρόταση αυτή την ονομάζουμε **Ε ν α ν τ ι ω μ α τ ι κ ή / Π α ρ α χ ω ρ η τ ι κ ή** πρόταση.

Εισαγωγή

Οι Εναντιωματικές ή Παραχωρητικές Προτάσεις εισάγονται με:

- συμπερασματικούς συνδέσμους

εἰ καί, ἐάν/ἂν/ἤν καί (αν και, μολοντί) → η παραχώρηση γίνεται προς κάτι το πραγματικό

καὶ εἰ, καὶ εἰ, καὶ ἂν, καὶ ἐάν, κἂν, καὶ ἤν (ακόμη κι αν, έστω κι αν, κι αν ακόμα) → εξάρτηση από καταφατική πρόταση

οὐδ' εἰ, μηδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, οὐδ' ἂν, οὐδ' ἤν, μηδ' ἐάν, μηδ' ἂν, μηδ' ἤν (οὔτε κι αν) → η παραχώρηση γίνεται προς κάτι το ενδεχόμενο-αβέβαιο' εξάρτηση από αρνητική πρόταση

Συντακτικός ρόλος

Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης/παραχώρησης στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

π.χ.: *Εἰ καὶ χρήματα ἔχομεν, οὐκ εὐτυχοῦμεν.*

Χρῆ ποιεῖν με τοῦτο, καὶ εἰ μὴ πέποιθα. (έστω κι αν δεν είμαι πεπεισμένος)

Μὴ θορυβήσητε, μηδ' ἐὰν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν. (ακόμη κι αν σας φανεί ότι λέω κάτι υπερβολικό)

5) Συμπερασματικές προτάσεις

Γενικά

Όταν μια πρόταση φανερώνει το αποτέλεσμα του ρήματος μιας άλλης πρότασης, τότε αυτή την πρόταση την ονομάζουμε **Α π ο τ ε σ μ α τ ι κ ή / Σ υ μ π ε ρ α σ μ α τ ι κ ή** πρόταση.

Εισαγωγή

Οι Αποτελεσματικές (Συμπερασματικές) Προτάσεις εισάγονται με:

- συμπερασματικούς συνδέσμους: *ὥς, ὥστε, ἐφ' ᾧ ή ἐφ' ᾧτε*

Συντακτικός ρόλος

Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος/συμπεράσματος στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται.

π.χ.: *Κῦρος ἦν φιλοτιμότητος, ὥστε πάντα πόνον ὑπομένειν.*

Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν.

Οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐφ' ᾧτε συγγράψαι νόμους.

➡ 2ουσες ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - Εργασίες

1. Να υπογραμμίσετε τις ακόλουθες δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις και να πείτε ποιος είναι ο συντακτικός τους ρόλος.

Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ.

Ἐπεμελεῖτο, ὅπως μήτε ἄσιτοι μήτε ἄποτοι ἔσονται.

Οἱ τριάκοντα συλλαμβάνουσι τοὺς πολίτας, ἵνα ἀποκτείνωσι τούτους.

Ἐπεὶ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντανήγαγε, [...], ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς.

Γελαῖ δ' ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾗ.

Φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾗ.

Νῦν δ' εἰς τοῦτο τὰ πράγματα παρέστηκεν, ὥσθ' οἱ μὲν μισοῦσι τὴν πόλιν, οἱ δὲ καταφρονοῦσι ἡμῶν.